

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.015.03.2017
P/17/049

01701817

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/049 – Lokalne formy ochrony przyrody ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Henryk Dąbrowski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/107/2017 z dnia 17 sierpnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Augustów, ul. Wojska Polskiego 51, 16-300 Augustów (dalej „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Buksiński Zbigniew – Wójt Gminy ² (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Pod względem organizacyjnym Gmina była przygotowana do wykonywania zadań mających na celu utrzymanie na swoim terenie wyłącznie jednej z lokalnych form ochrony przyrody - pomników przyrody. Z obowiązków służbowych pracowników Urzędu wyłączono natomiast zagadnienia dotyczące ochrony użytków ekologicznych.

Gmina nie dysponowała aktualnymi informacjami o stanie zdrowotnym pomników przyrody i użytków ekologicznych, ani też nie zleciła opieki nad nimi innym podmiotom. Działania Urzędu ograniczyły się do przeprowadzenia doraźnych oględzin pięciu z sześciu ustanowionych pomników przyrody, które nie skutkowały podejmowaniem jakichkolwiek zabiegów pielęgnacyjno-ochronnych. Na potrzebę przeprowadzenia takich prac wskazały natomiast wyniki oględzin przeprowadzone w toku kontroli NIK. Użytki ekologiczne nie były w ogóle oznakowane, a pomniki przyrody były w większości oznakowane nieaktualnymi wzorami tablic.

W dokumentach strategicznych Gminy ujęto zagadnienia dotyczące ochrony przyrody. Sprawozdania statystyczne w sprawie lokalnych form ochrony przyrody odzwierciedlały stan faktyczny. Przestrzegano także obowiązujących procedur przy ustanowieniu w I półroczu 2017 r. pomnika przyrody⁴.

Ponadto stwierdzono następujące nieprawidłowości

- nieuporządkowano spraw dotyczących statusu prawnego dwóch drzew, będących pomnikami przyrody, które zostały usunięte w 1996 r. i w 2007 r.;
- aktualizacji *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* Gminy dokonano bez opracowania ekofizjograficznego, wymaganego przepisami art. 72 ustawy z dnia 27 kwietnia 2004 r. – Prawo ochrony środowiska⁵;
- niesporządzono analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy, do czego zobowiązują przepisy art. 32 ust 1 i 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁶;
- nieprzedłożono Radzie Gminy raportu z wykonania zadań w latach 2014-2015, wynikających z realizacji *Planu ochrony środowiska*, wbrew wymogom art. 18 POŚ.

¹ Na potrzeby kontroli przyjęto, że lokalne formy ochrony przyrody to: pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, ze zm.), zwanej dalej „uooop”.

² Od 4 listopada 2002 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ W latach 2015-2016 i I półroczu 2017 r.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 519, ze zm. Ustawa zwana dalej „POŚ”.

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 j.t. Ustawa zwana dalej „uopzp”.

Opis stanu
faktycznego

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawne, organizacyjne i finansowe warunki dla ochrony lokalnych form ochrony przyrody

1.1. Zgodnie z postanowieniami obowiązujących w okresie objętym kontrolą dwóch regulaminów organizacyjnych Urzędu zadania w zakresie lokalnych form ochrony przyrody ograniczono do nadzorowania pomników przyrody i prowadzenia ich ewidencji. Przepisano je do realizacji samodzielnemu stanowisku pracy ds. ochrony środowiska i gospodarki odpadami, uwzględniając w zakresie czynności służbowych pracownika zatrudnionego na tym stanowisku. Zarówno regulaminy organizacyjne jak i zakres czynności nie odnosiły się do istniejących na terenie Gminy od 2004 r. dziesięciu użytków ekologicznych (co szerzej opisano w pkt 1.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego oraz w sekcji „Uwagi dotyczące badanej działalności”). (dowód: akta kontroli str. 6-17)

1.2. W okresie objętym kontrolą obowiązywały następujące dokumenty planistyczne Gminy:

- a) *Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 1995-2015*⁷, której okres obowiązywania postanowieniami Rady Gminy Nr X/66/2015 z dnia 21 grudnia 2015 r. przedłużono do końca 2025 r. Dokument ten w zakresie ochrony przyrody m. in. określał, że: „Rozwojowi gospodarczemu towarzyszyć będzie większe zainteresowanie rekreacją i turystyką. Z ciekawszych obiektów na uwagę zasługują (...) lipy w Netcie Folwark „Aleja lip”, ponad 200 letnia sosna w Białobrzegach – pomnik przyrody. We wsi Promiski rośnie okazały dąb o obwodzie 6,45 mb”;
- b) *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* (dalej: „*Studium*”). Do 29 czerwca 2016 r. obowiązywało *Studium* uchwalone 22 lutego 2000 r., które uchwałą nr XIII/100/2016 Rady Gminy Augustów z dnia 30 czerwca 2016 r. zostało zaktualizowane. W obu dokumentach, stosownie do przepisów art. 10 ust. 1 pkt 3 i pkt 9 oraz ust. 2 pkt 3 w związku z art. 32 ust. 3 uopzp, uwzględniono fakt ustanowienia na terenie Gminy obszarów chronionych (tj. obszarów chronionego krajobrazu i Natura 2000) oraz lokalnych form ochrony przyrody. W *Studium* wyszczególniono także poszczególne obiekty pomników przyrody i użytków ekologicznych, podając ich lokalizację, podstawy prawne ochrony oraz cele ochrony i obowiązujące zakazy.

Analiza *Studium* wykazała, że:

- przed dokonaniem aktualizacji tego dokumentu, nie dokonano analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy;
- dokument (obowiązujący do 29 czerwca 2016 r. jak i od 30 czerwca 2016 r.) sporządzono bez opracowania ekofizjograficznego zawierającego (m.in.) aktualną charakterystykę poszczególnych elementów przyrodniczych na terenie Gminy;
- zaktualizowany dokument zawierał niezgodne ze stanem faktycznym dane dotyczące ilości pomników przyrody i użytków ekologicznych.

(dowód: akta kontroli str. 55-59)

Powyższe zagadnienia omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego w punktach 1, 2 i 4 sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

- c) *Program ochrony środowiska na lata 2014-2017* (z perspektywą na lata 2018-2021), który opracowano w czerwcu 2014 r. i do realizacji przyjęto uchwałą nr XXVII/224/2014 Rady Gminy Augustów z dnia 21 sierpnia 2014 r. *Program* zakładał realizację kilku zadań związanych z ochroną przyrody, w tym pogłębianie świadomości ekologicznej poprzez działania z zakresu edukacji ekologicznej, popularyzujące wiedzę o zasobach przyrodniczych oraz stworzenie instytucjonalnych i prawnych warunków oraz narzędzi dla ochrony przyrody. W kwietniu 2016 r. z dwuletniej realizacji gminnego programu ochrony środowiska sporządzono raport, którego nie przedstawiono Radzie Gminy, co omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego w pkt. 3 sekcji „Ustalone nieprawidłowości”. (dowód: akta kontroli str. 55-59, 65-66, 118-127 i 159-162)

⁷ Uchwała Nr XI/70/99 Rady Gminy Augustów z dnia 29 października 1999 r.

1.3. W Urzędzie nie sporządzano planów rzeczowo-finansowych, uwzględniających działania na rzecz lokalnych form ochrony przyrody, ponieważ – jak wyjaśnił pracownik prowadzący sprawy ochrony pomników przyrody – spowodowane to było:

- ustaleniami wynikającymi z przeprowadzonych przez niego oględzin pomników przyrody, które nie wskazywały niewłaściwego stanu zdrowotnego drzew i wymogu wykonania zabiegów ochronno-pielęgnacyjnych, co szerzej omówiono w pkt. 2.4. i 2.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego;
- brakiem wniosków o wykonanie prac ochronno-pielęgnacyjnych otrzymanych od właścicieli i zarządców gruntów, na których znajdowały się pomniki przyrody. Urząd nie otrzymał także skarg i wniosków odnoszących się do lokalnych form ochrony przyrody;
- sprawowaniem zarządu nad użytkami ekologicznymi przez Nadleśnictwo Augustów (zagadnienie to omówiono w pkt. 1.9. i 2.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

(dowód: akta kontroli str. 106-107 i 128-130)

W latach 2015-2017 w budżecie Gminy zaplanowano, w dziale 925⁸ i rozdziale 92503⁹ klasyfikacji budżetowej środki finansowe na działania zmierzające do utworzenia nowego pomnika przyrody. Na ten w 2016 r. i I półroczu 2017 r. przewidziano wydatkowanie 1.600 zł. Sposób realizacji tych wydatków omówiono w pkt. 3.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego .

(dowód: akta kontroli str. 131-132)

1.4. W Urzędzie nie opracowano standardów działań dla zachowania lokalnych form ochrony przyrody. Wójt Gminy wyjaśnił, że „Z przepisów prawa nie wynika, aby Wójt Gminy był zobligowany do ustalenia standardów dla zachowania lokalnych form ochrony przyrody”.

(dowód: akta kontroli str. 106-107 i 133-138)

1.5. Na terenie Gminy w latach 2015-2016 znajdowało się sześć pomników przyrody, które ustanowiono w latach 1955-1993 tj.:

- 1) grupa 30 modrzewi europejskich, rosnących na gruntach zarządzanych przez Leśnictwo Białobrzegi (Nadleśnictwo Augustów);
- 2) dwa jesiony wyniosłe znajdujące się na terenach zarządzanych przez Leśnictwo Kolnica (Nadleśnictwo Augustów);
- 3) sosna pospolita (Leśnictwo Długie Nadleśnictwo Augustów);
- 4) sosna i świerk pospolity (Leśnictwo Długie Nadleśnictwo Augustów);
- 5) dwie sosny pospolite (rosnące na gruntach zarządzanych przez Leśnictwo Długie wchodzące w skład Nadleśnictwa Augustów);
- 6) grupa trzech drzew, tj. jesionu wyniosłego, topoli białej i lipy drobnolistnej (drzewa położone na gruntach prywatnych, w miejscowości Netta Folwark);

oraz dziesięć użytków ekologicznych (ustanowionych w 2004 r.) na łącznej powierzchni 21,79 ha, ustanowionych na gruntach bagiennych, położonych na terenach Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo Augustów.

(dowód: akta kontroli str. 18-26)

Dane o faktycznie znajdujących się w Gminie lokalnych formach ochrony wykazano w sprawozdaniach SG-01 „Leśnictwo i ochrona środowiska”, sporządzonych za lata 2014-2016.

(dowód: akta kontroli str. 18-26)

1.6. Dane o ilości i powierzchni opisanych wyżej użytków ekologicznych wykazano w sprawozdaniach SG-01 (pkt. B Dział 2 – ochrona przyrody i krajobrazu). Odpowiadały one danym przedstawionym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Białymstoku (dalej: „RDOŚ”)¹⁰ oraz ujętym w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody¹¹ (dalej: „CRFOP”).

⁸ Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody.

⁹ Rezerwaty i pomniki przyrody.

¹⁰ Rejestry znajdują się na stronie internetowej bip. Białystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody.

¹¹ Dostępnym na stronie internetowej: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Dane o pomnikach przyrody, wykazane przez Gminę w sprawozdaniach SG-01, były zgodne ze stanem faktycznym, lecz nie odpowiadały informacjom zamieszczonym w rejestrach RDOŚ i CRFOP:

- a) Według danych rejestru RDOŚ na terenie gminy Augustów istnieje 20 pomników przyrody (faktycznie dane te obejmowały dwa drzewa pomnikowe, które usunięto w 1996 r. i 2007 r. oraz pomniki przyrody znajdujące się poza terenem Gminy Augustów);
- b) Według danych CRFOP na terenie gminy Augustów istnieje 10 pomników przyrody (faktycznie dane te obejmowały dwa drzewa pomnikowe, które usunięto w 1996 r. i 2007 r. oraz jeden pomnik przyrody znajdujący się poza terenem Gminy Augustów, w gminie Bargłów Kościelny) (dowód: akta kontroli str. 67-69, 104-105 i 195-196)

Gmina nie podejmowała żadnych działań w celu sprostowania informacji przedstawionych w ww. rejestrach. (dowód: akta kontroli str. 106-107 i 128-130)

1.7. Ustanowione w latach 1955-1993 pomniki przyrody i w 2004 r. użytki ekologiczne, zakwalifikowano do lokalnych form ochrony przyrody na podstawie:

- uchwały Nr XXX/298 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 26 lipca 1955 r. w sprawie uznania niektórych przedmiotów za pomniki przyrody¹² (grupa 30 modrzewi);
- rozporządzenia Nr 6/93 Wojewody Suwalskiego z dn. 18.01.1993 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody i ich skupień¹³ (dwa jesiony wyniosłe);
- zarządzenia Nr 12/80 Wojewody Suwalskiego z dn. 12.03.1980 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody i ich skupień¹⁴ (pozostałe pomniki przyrody).
- rozporządzenia nr 2/04 Wojewody Podlaskiego z 10 marca 2004 r. w sprawie uznania ekosystemów bagiennych za użytki ekologiczne¹⁵. (dowód: akta kontroli str. 67-69)

W dniu 15 lutego 2017 r. Rada Gminy Augustów (uchwałą nr XVII/126/2017) ustanowiła pomnikiem przyrody dąb szypułkowy, nadając mu nazwę „Zygmunt August” (zagadnienie to szerzej omówiono w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

Według stanu na 30 czerwca 2017 r. na terenie Gminy znajdowało się siedem pomników przyrody i dziesięć użytków ekologicznych. (dowód: akta kontroli str. 39-40 i 67-69)

1.8. Wymienionymi wyżej aktami prawnymi, ustanawiającymi (w latach 1955-1993) pomniki przyrody nie określono jednostki zobowiązanej do sprawowania nadzoru nad tymi obiektami. Postanowieniami § 3 rozporządzenia z 10 marca 2004 r. określono, że nadzór nad utworzonymi użytkami ekologicznymi, w części dotyczącej sprawowania ochrony przyrody, należy do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Białymstoku.

Ustanawiając w dniu 15 lutego 2017 r. pomnik przyrody o nazwie „Zygmunt August” Rada Gminy określiła, że nadzór nad tym obiektem sprawować będzie Wójt Gminy Augustów.

(dowód: akta kontroli str. 39 i 67-69)

Dla obiektów lokalnej formy ochrony przyrody sporządzone były arkusze ewidencyjne¹⁶, w których zamieszczono m. in. (w przypadku użytków ekologicznych): numer ewidencyjny, fragment mapy obiektu oraz jego szczegółowy opis i sposób ochrony (np. częściowe wykaszanie, ograniczenie odpływu wody lub zapis o treści „nie wymaga zabiegów z zakresu ochrony aktywnej”). Natomiast w przypadku pomników przyrody, dodatkowo zamieszczono zdjęcie chronionego obiektu, szkic sytuacyjny, informację o jego stanie zdrowotnym i zagrożeniach (bez wykazania sposobów ochrony). W powyższej dokumentacji nie określono organu sprawującego nadzór nad poszczególnymi obiektami.

(dowód: akta kontroli str. 70-89 i 175-193)

¹² Dz. Urz. WRN w Białymstoku z dnia 31 grudnia 1955 r., Nr 7, poz. 85.

¹³ Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z dn. 28.01.1993 r., Nr 2, poz. 11

¹⁴ Dz. Urz. WRN w Suwałkach z dn. 24.03.1980 r., Nr 2, poz. 10

¹⁵ Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego Nr 27, poz. 528. Rozporządzenie zwane dalej: „rozporządzenie z 10 marca 2004 r.”.

¹⁶ Dokumenty te Urząd otrzymał w II połowie 2010 r. z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku. Arkusz ewidencyjny pomnika przyrody „Zygmunt August” założono w Urzędzie.

1.9. Wszystkie znajdujące się w Gminie użytki ekologiczne oraz pięć pomników przyrody (z siedmiu ustanowionych) położone były na gruntach Skarbu Państwa, zarządzanych przez Nadleśnictwo Augustów, a dwa pomniki przyrody - na gruntach prywatnych. Z podmiotami władającymi powyższymi obiektami nie zawarto porozumień lub umów na wykonywanie nadzoru i wykonywanie ochrony oraz nie wymagano raportów/sprawozdań z podejmowanych działań. Wójt Gminy wyjaśnił, że wynikało to z ... „braku regulacji prawnych, dotyczących tych kwestii. Właściciele bądź sprawujący nadzór nad terenami na których znajdują się pomniki przyrody mogą każdorazowo, w przypadku zaistnienia takiej sytuacji bądź potrzeby, zgłaszać do tut. Urzędu problemy związane z wykonywaniem ochrony przyrody, czy informację dotyczącą łamania zakazów obowiązujących w stosunku do pomnika przyrody”. Dodał, że ... „od Nadleśnictwa Augustów nie żądano żadnej informacji dotyczącej stanu ochrony i utrzymania użytków ekologicznych, ponieważ brak jest umocowania w przepisach prawa, ani nie istniała taka konieczność. Nadleśnictwo, jako podmiot zarządzający lasami, w tym użytkami ekologicznymi znajdującymi się na ich terenie, nie zgłaszało żadnych uwag, dotyczących stanu ochrony i utrzymania użytków ekologicznych”.
(dowód: akta kontroli str. 106-107 i 133-138)

1.10. Z wyjątkiem jednego pomnika przyrody (tj. grupy drzew: jesionu wyniosłego, topoli białej i lipy drobnolistnej) pozostałych sześć pomników przyrody i dziesięć użytków ekologicznych położonych było na obszarach chronionych. I tak:

- jeden pomnik przyrody (dąb „Zygmunt August”) położony był na obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Biebrzy” i obszaru Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska”;
- pięć pomników przyrody (ustanowionych w latach 1955-1993) i siedem użytków ekologicznych o powierzchni 17,78 ha położonych było na obszarze Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie oraz obszarów Natura 2000 „Puszcza Augustowska” i „Ostoja Augustowska”;
- dwa użytki ekologiczne o powierzchni 3,08 ha położone były na obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Biebrzy” i jeden użytek ekologiczny (0,93 ha) – na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Rajgodzkie”.
(dowód: akta kontroli str. 67-69)

Dla powyższych obszarów ochronnych określono jednostki nadzorujące (tj. Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Białymstoku – obszary chronione; Wigierski Park Narodowy - obszary Natura 2000 – Puszcza Augustowska i Nadleśnictwo Augustów – obszary Natura 2000 – Ostoja Augustowska).
(dowód: akta kontroli str. 67-69)

1.11. W okresie objętym kontrolą Gmina posiadała trzy obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które sporządzono dla obszaru 296 ha, tj. 1,1% ogólnej powierzchni Gminy, wynoszącej 26.652 ha. Dokumentów tych nie opracowano dla obszarów na których położone były lokalne formy ochrony przyrody, z uwagi na ich położenie głównie na terenach leśnych zarządzanych przez Lasy Państwowe.

(dowód: akta kontroli str. 60 i 158)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- 1) Nieprzeprowadzeniu analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy, wymaganych art. 32 ust. 1 i 2 uopzp. Pracownik Urzędu odpowiedzialny za prowadzenie planowania przestrzennego i gospodarki przestrzennej wyjaśnił, że powyższych analiz nie dokonywano z uwagi na konieczność oszczędzania. Dodał, że Gmina dysponuje niewielkim budżetem i nie stać ją na zlecenie tych opracowań. Z zakresu obowiązków służbowych tego pracownika wynika, że do jego zadań należy przygotowanie ocen zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy i przedłożenie ich Radzie Gminy.
(dowód: akta kontroli str. 55-59 i 155-158)
- 2) Niesporządzeniu wymaganego art. 72 POŚ opracowania ekofizjograficznego na potrzeby przyjętego w 2016 r. *Studium*, które m. in. zawierałoby aktualną charakterystykę poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań. Zamiast tego opracowania autorowi projektu *Studium* przekazano ekspertyzę ekofizjograficzną z 1981 r., wykonaną w oparciu o materiały źródłowe pochodzące z lat 1953 – 1981. Ekspertyza ta nie spełniała wymogów rozporządzenia Ministra Środowiska

z dnia 9 września 2002 r. w sprawie w sprawie opracowań ekofizjograficznych.¹⁷ Wójt Gminy wyjaśnił, że: „Na potrzeby sporządzonego w 2016 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wykorzystano opracowanie ekofizjograficzne opracowane wcześniej, co do którego osoba opracowująca projekt Studium nie wносиła uwag”. (dowód: akta kontroli str. 55-59 i 133-138)

- 3) Nieprzedstawieniu Radzie Gminy (sporządzonego w kwietniu 2016 r.) raportu z wykonania zadań zawartych w gminnym Planie ochrony środowiska, czym naruszono przepisy art. 18 ust. 2 POŚ. Wójt Zbigniew Bukściński wyjaśnił, że tematy związane z realizacją zadań dotyczących ochrony środowiska były dyskutowane na sesji Rady Gminy w trakcie podejmowania uchwał przyjmujących różne programy strategiczne i ... „w natłoku spraw i w związku ze zbliżoną tematyką opracowań nie dopełniono formalności i sprawozdanie z realizacji planu ochrony środowiska nie zostało przedstawione Radzie Gminy”. (dowód: akta kontroli str. 106-107, 118-127 i 133-138)
- 4) Zamieszczeniu w Studium z 2016 r. niezgodnych ze stanem faktycznym danych o lokalnych formach ochrony przyrody. Zapisano w nim bowiem, że w Gminie znajdowało się dziewięć pomników przyrody i dziewięć użytków ekologicznych (o powierzchni 21,90). Tymczasem, według stanu na koniec 2015 r. w Gminie ustanowionych było sześć pomników przyrody i dziesięć użytków ekologicznych o powierzchni 21,79 ha. Powyższe stanowiło naruszenie wymogu określonego w 10 ust. 1 pkt 3 i pkt 9 oraz ust. 2 pkt 3 w związku z art. 32 ust. 3 uozp. Wójt Gminy wyjaśnił, że: „Wykonawca Studium dane dotyczące pomników przyrody pozyskał z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, która koordynuje funkcjonowanie form ochrony przyrody. Nie istniały więc przesłanki do weryfikacji uzyskanej informacji z pracownikiem nadzorującym lokalne formy ochrony przyrody”. (dowód: akta kontroli str. 55-59, 106-107 i 133-138)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na brak ujęcia w regulaminie organizacyjnym i zakresach czynności pracowników Urzędu zadań Gminy wynikających z faktu ustanowienia na jej terenie dziesięciu użytków ekologicznych. Wójt Zbigniew Bukściński wyjaśnił, że „Użytki ekologiczne, znajdujące się na terenie Gminy Augustów są położone na terenie Lasów Państwowych, które nadzoruje Nadleśnictwo Augustów. Nie było więc potrzeby ustanawiania dodatkowego nadzoru”.

(dowód: akta kontroli str. 6-17, 106-113 i 133-138)

Skutkiem wyłączenia z zadań Gminy spraw ochrony i utrzymania użytków ekologicznych było nieprowadzenie czynnej i biernej ochrony tych obiektów oraz ich nieoznakowanie, co omówiono w pkt. 2.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Ocena cząstkowa

W Gminie zapewniono warunki organizacyjne umożliwiające prowadzenie spraw dotyczących wyłącznie ochrony pomników przyrody. Z obowiązków służbowych pracowników Urzędu wyłączono zagadnienia dotyczące użytków ekologicznych, ponieważ uznano, iż z racji ich położenia nadzór i ochrona tych obiektów należy do zadań Nadleśnictwa Augustów. W sprawach tych tej nie zawarto jednak żadnego porozumienia lub umowy. Sporządzane sprawozdania statystyczne przedstawiały faktyczną ilość znajdujących się na terenie Gminy lokalnych form ochrony przyrody. Zaniechano jednak realizacji zadań dotyczących dokonania analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy; przedłożenia Radzie Gminy raportu z wykonania zadań zawartych w gminnym planie ochrony środowiska; oraz sporządzenia opracowania ekofizjograficznego, zawierającego aktualną charakterystykę poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań na potrzeby Studium. Dopuszczono również do wykazania w zaktualizowanym w 2016 r. Studium danych niezgodnych ze stanem faktycznym o znajdujących się w Gminie lokalnych formach ochrony przyrody.

2. Legalność i skuteczność podejmowanych działań

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Rada Gminy podjęła uchwałę¹⁸ o ustanowieniu pomnikiem przyrody dębu szypułkowego, rosnącego w obrębie geodezyjnym Gabowe

¹⁷ Dz. U. Nr 155, poz. 1298.

¹⁸ Uchwała Nr XVII/126/20-17 Rady Gminy z 15 lutego 2017 r.

Grady, nadając mu nazwę „Zygmunt August”. Do ochrony prawnej przystąpiono na wniosek mieszkańców Gminy, którzy w tej sprawie zwrócili się do Urzędu, pismem z dnia 8 marca 2016 r. Analiza dokumentów Urzędu wykazała, że:

- projekt uchwały o ustanowieniu pomnika przyrody uzgodniony został z RDOŚ;
- po ośmiu dniach od podjęcia omawianej uchwały, kopię tego aktu prawnego przekazano do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i RDOŚ. Opublikowano go także w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego¹⁹;
- dane o ustanowieniu powyższej formy ochrony przyrody wpisano (3 marca 2017 r.) do Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody. (dowód: akta kontroli str. 27-46)

Nie uporządkowano spraw dotyczących stanu ochrony prawnej dwóch drzew pomnikowych usuniętych w 1996 r. i 2007 r., które wskazano w pkt. 1.6. niniejszego wystąpienia pokontrolnego i co omówiono w pkt. 2 sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

2.2. W latach 2015-2017 (I półrocze) Rada Gminy nie podejmowała uchwał w sprawie zmiany listy obowiązujących zakazów lub granic form ochrony przyrody. Zakazy ustalone, aktami ustanawiającymi lokalne formy ochrony przyrody, dotyczyły w przypadku:

- użytków ekologicznych zakazu: niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu, uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, zaśmiecania obiektów i terenów wokół nich, dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
- pomników przyrody zakazu: wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew, zrywania pączków, kwiatów i liści oraz pozyskiwania nasion, zanieczyszczenia terenu i rozniecania ognia w ich pobliżu, umieszczania tablic, napisów i innych znaków (z wyjątkiem znaków związanych z ochroną przyrody), wykonywania innych czynności mogących zniszczyć pomnik przyrody lub przyczynić się do jego uszkodzenia. (dowód: akta kontroli str.106)

2.3. W okresie objętym kontrolą nie planowano przeprowadzania przeglądów i kontroli stanu utrzymania lokalnych form ochrony przyrody. Wójt Zbigniew Buksiński wyjaśnił, że: ... *„Przeglądy i kontrole dotyczące stanu pomników przyrody były przeprowadzane dorywczo, przy okazji załatwiania innych służbowych spraw. Przeglądy pomników przyrody były dokonywane w okresie wiosna – jesień przez pracownika odpowiedzialnego merytorycznie przy okazji wyjazdów służbowych w teren, co nie generowało dodatkowych kosztów związanych z przejazdami. Dostęp do użytków ekologicznych, które są terenami podmokłymi, bagiennymi jest bardzo trudny, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli i przeglądów”.*

Przeprowadzonych w powyższy sposób „kontroli” i „przeглядów” drzew pomnikowych nie dokumentowano, ponieważ - jak wyjaśniła inspektor Anna Raczyńska – Pycz - ... *„Nikt tego nie wymagał i nie stwierdziłam nieprawidłowości lub podstaw do działań”.* Z wyjaśnień uzyskanych od Sekretarza Gminy wynika, że działań tych nie dokumentowano, ponieważ były to „czynności wizytacyjne”, a nie typowe czynności kontrolne lokalnych form ochrony przyrody. (dowód: akta kontroli str. 106-107, 128-130, 138 i 199-200)

2.4. Nie prowadzono i nie zlecano prac pielęgnacyjno-ochronnych pomników przyrody i użytków ekologicznych (co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w pkt. 1 sekcji „Ustalone nieprawidłowości”), ponieważ:

- a) z przeprowadzonych przez pracownika Urzędu oględzin drzew pomnikowych wynikało, że nie występuje taka potrzeba i nie otrzymano wniosków, sygnalizujących wymóg wykonania zabiegów ochronnych lub prac konserwacyjnych,
- b) w Urzędzie uznano, że prowadzenie ochrony użytków ekologicznych należy do zadań Nadleśnictwa Augustów, bowiem:
 - jednostka ta zarządza terenami Skarbu Państwa, na których położone są użytki ekologiczne i które wyłączono z działalności produkcyjnej na wniosek tej jednostki,

¹⁹ Dziennik Urzędowy z 17 lutego 2017 r., poz. 692.

- Nadleśnictwo Augustów jest zobowiązane do opieki nad użytkami ekologicznymi, co wynika z Programu Ochrony Przyrody, ustalonego dla tej jednostki organizacyjnej na lata 2015-2024. (dowód: akta kontroli str. 128-130)

Jak ustalono na podstawie informacji uzyskanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt. 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁰ Nadleśnictwo Augustów nie prowadziło czynnej i biernej ochrony dziesięciu użytków ekologicznych, a jedynie stosowało się do zakazów określonych rozporządzeniem z 10 marca 2004 r. W akcie tym nie podano, w jaki sposób należy prowadzić ochronę ekosystemów bagiennych i znajdujących się tam stanowisk gatunków roślin i zwierząt. Wskazano je w arkuszach ewidencyjnych, które Urząd otrzymał w II połowie 2010 r., najprawdopodobniej od ówczesnego Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody²¹. Dokumentację tę przekazano do Nadleśnictwa Augustów w trakcie kontroli NIK, wraz z propozycją nawiązania współpracy w zakresie ochrony użytków ekologicznych.. (dowód: akta kontroli str. 84-89, 114-116, 174, 180-196)

2.5. Przeprowadzone w dniach 24 i 25 sierpnia 2017 r. oględziny wszystkich siedmiu pomników przyrody oraz pięciu (z dziesięciu ustanowionych) użytków ekologicznych, o powierzchni 13,79 ha (tj. 63,3% znajdujących się w Gminie) oraz informacja uzyskana z Nadleśnictwa Augustów wykazały, że:

- a) nie oznakowano wszystkich użytków ekologicznych i jednego pomnika przyrody (tj. dwa jesiony wyniosłe) w sposób wymagany art. 115 ust. 1 uoop, tj. w przypadku użytków ekologicznych tablicami informującymi o nazwie formy ochrony przyrody oraz o zakazach obowiązujących na obszarach lub w stosunku do tych form, a w przypadkach pomników przyrody - tablicami informującymi o nazwie formy ochrony przyrody. Pięć pomników przyrody oznakowano tablicami, które nie odpowiadały wzorom określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów tablic²², co opisano w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w pkt 3 sekcji „Ustalone nieprawidłowości”;
- b) dwa drzewa posiadały liczne (wymagające usunięcia) suche gałęzie, a trzy inne uszkodzenia polegające na:
 - licznych pęknięciach (samoistnych i mechanicznych) pnia i utracie konara topoli białej, rosnącej w miejscowości Netta Folwark;
 - utracie części kory pnia (na skutek zaatakowania drzewa przez owady), jednego z trzydziestu modrzewi europejskich, rosnących w oddziale 38n Leśnictwa Białobrzegi;
 - złamaniu jednego z dwóch jesionów wyniosłych, rosnących w oddziale 95g Leśnictwa Kolnica,
- c) na obszarach użytków ekologicznych, będących podmokłymi i częściowo porośniętymi drzewostanem terenami bagiennymi nie stwierdzono pozyskiwania drewna, przypadków koszenia traw oraz niszczenia roślinności. (dowód: akta kontroli str. 90-103)

Inspektor Anna Raczyńska-Pycz wyjaśniła, że dotychczas nie podjęto działań w celu zapobiegania pogorszenia się stanu zdrowotnego topoli białej, ponieważ na fakt ten nie zwracał uwagi właściciel terenu na którym rosło drzewo i nie sygnalizował potrzeby wykonania jakichkolwiek zabiegów pielęgnacyjnych. Dodała, że dotychczas nie zapoznała się ze stanem zdrowotnym jesionów wyniosłych rosnących w oddziale 95g, ponieważ znajdują się one w trudno dostępnym miejscu²³. (dowód: akta kontroli str. 128-130)

2.6. W okresie objętym kontrolą Urząd nie stwierdził przypadków naruszenia obowiązujących zakazów dotyczących pomników przyrody i użytków ekologicznych oraz nie otrzymał informacji o ich naruszeniu. (dowód: akta kontroli str. 106-107)

2.7. Urząd nie występował do innych podmiotów o wykonanie działań na rzecz pomników przyrody i użytków ekologicznych. Wójt Zbigniew Buksiński wyjaśnił, że powyższych umów i porozumień nie zawierano, ponieważ brak jest regulacji prawnych dotyczących zasad

²⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 524. Ustawa dalej zwana „Ustawą o NIK”.

²¹ Urząd nie posiada dokumentów potwierdzających przekazanie arkuszy ewidencyjnych przez Podlaski Urząd Wojewódzki.

²² Dz. U. Nr 268, poz. 1665. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wzorów tablic”.

²³ Tj. na ogrodzonym terenie lasu.

sprawowania nadzoru i wykonywania ochrony nad lokalnymi formami ochrony przyrody. Dodał, że: „*Właściciele bądź sprawujący nadzór nad terenami, na których znajdują się pomniki przyrody mogą każdorazowo zgłaszać się do Urzędu problemy związane z wykonywaniem ochrony, czy informację dotyczącą łamania zakazów obowiązujących w stosunku do pomnika przyrody*”. (dowód: akta kontroli str. 106-107 i 133-138)

2.8. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki usuwania drzew pomnikowych. W dokumentacji Urzędu (w kartach ewidencyjnych pomników przyrody) odnotowano dwa wcześniejsze przypadki usunięcia drzew pomnikowych, na co wskazano w pkt. 1.6. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. (dowód: akta kontroli str. 106-107)

2.9. W latach 2015-2017 (I półrocze) Urząd nie tworzył oraz nie realizował ukierunkowanych programów i kampanii informacyjnych dotyczących ochrony przyrody, w tym lokalnych wartościowych obiektów chronionych. Realizując *Program ochrony środowiska* prowadzono działania edukacyjne oraz popularyzujące wiedzę o zasobach przyrodniczych i ochronie przyrody. W tym celu współorganizowano m. in.:

- roczne akcje „Sprzątanie Świata” i obchody „Dnia Ziemi”,
 - konkurs na najlepiej prowadzony ogród przydomowy,
 - konkursy plastyczno-polonistyczne, w tym na portret ulubionego zwierzęcia i pejzaż.
- (dowód: akta kontroli str. 106-107 i 163-164)

2.10. W latach 2015-2017 (I półrocze) nie odnotowano żadnych konfliktów związanych z lokalnymi formami przyrody. (dowód: akta kontroli str. 106-107)

2.11. W okresie objętym kontrolą, nie odnotowano konfliktów pomiędzy Urzędem, a Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska i RDOŚ w sprawach dotyczących pomników przyrody i użytków ekologicznych. W latach 2015-2017 (I półrocze) nie współpracowano z GDOS i RDOŚ w sprawach dotyczących pomników przyrody i użytków ekologicznych, poza przekazaniem do RDOŚ w celu zaopiniowania projektu *Studium* oraz projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnika przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 37-38, 106-107, 139-154)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- 1) Niepodejmowaniu przez Wójta Gminy, będącego organem ochrony przyrody w rozumieniu art. 91 pkt 4 uoop, żadnych działań w celu ustalenia stanu utrzymania i zakresu prowadzonej ochrony istniejących użytków ekologicznych, o którym mowa w art. 42 ww. ustawy, w tym prawidłowego ich oznakowania. Z wyjaśnień złożonych przez Wójta Gminy wynika, że działań takich nie podejmowano ze względu na położenie użytków ekologicznych na terenie zarządzanym przez Nadleśnictwo Augustów. Z arkuszy ewidencyjnych, sporządzonych dla poszczególnych dziesięciu użytków ekologicznych wynika, że w przypadku sześciu użytków ekologicznych (o łącznej powierzchni 10,25 ha) należy przeciwdziałać obniżaniu się poziomu wody gruntowej, a w dwóch obiektach (o powierzchni 2,07 ha) dodatkowo zapobiegać ekspansji drzew.

Wójt Zbigniew Buksiński wyjaśnił, że: „*Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 2/04 Wojewody Podlaskiego z dnia 10 marca 2004 r. w sprawie uznania ekosystemów bagiennych za użytki ekologiczne, nadzór nad wykonaniem rozporządzenia w części dotyczącej ochrony przyrody powierzono Wojewódzkiemu Konserwatorowi Przyrody. Do tut. Urzędu nie wpłynęło żadne pismo informujące o przekazaniu powyższego obowiązku Wójtowi Gminy Augustów oraz działaniach jakie powinien podjąć. Zgodnie z arkuszami ewidencyjnymi użytki ekologiczne zostały powołane w celu zachowania w naturalnym stanie śródleśnych torfowisk. Ingerencja człowieka w funkcjonowanie użytków m.in. koszenie i zbieranie skoszonej roślinności sprawi, że nie będą one już w stanie naturalnym. Na osuszanie użytków ekologicznych wpływ ma poziom wód gruntowych, który jest różny dla poszczególnych łąk, ponieważ zależy od intensywności opadów. Użytki ekologiczne na terenie gminy Augustów położone są w lasach będących w zarządzie Nadleśnictwa Augustów, które posiada przyjęty Plan Urządzania Lasu. W Planie ujęto ochronę tychże użytków. Nadleśnictwo zobowiązane jest prowadzić prawidłową ochronę użytków ekologicznych na swoim gruncie*”.

Sprawy ochrony przyrody należą do zadań własnych gminy, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²⁴. Stosownie do art. 4. ust. 2 uoop organy administracji publicznej są obowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 194-196 i 202)

- 2) Braku działań zmierzających do uporządkowania spraw dotyczących statusu prawnego dwóch drzew, będących pomnikami przyrody, które zostały usunięte w 1996 r. i w 2007 r.

Wójt Gminy wyjaśnił, że ... „Wszelkie wycięcia drzew będących pomnikami przyrody, czy też likwidacja pomnika przyrody z innych względów do 2010 r. powinna dokonywać się w drodze rozporządzenia wydawanego przez Wojewodę, a zmiany w ewidencji nanoszone przez organ sprawujący nadzór tj. Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. (...) Wycięcie topoli w miejscowości Netta Folwark w roku 2007 r. (nadzór wówczas nad pomnikami przyrody pełnił Wojewódzki Konserwator Przyrody) nie zmienił faktu, że nadal jest tam jeden pomnik przyrody będący grupą drzew”.

(dowód: akta kontroli str. 195-196)

W myśl przepisu art. 3 pkt. 2 uoop cele ochrony przyrody realizowane są poprzez obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody.

- 3) Nieoznakowaniu użytków ekologicznych i dziesięciu (z 42 drzew pomnikowych poddanych oględzinom) tabliczkami informującymi o formie ochrony przyrody, co było niezgodne z art. 115 ust. 1 uoop oraz umieszczeniu na 32 drzewach tabliczek informacyjnych, które nie odpowiadały wzorowi określonymu załącznikiem nr 3 do rozporządzenia w sprawie wzorów tablic²⁵ i załącznika nr 3 do ww. rozporządzenia. Wójt Zbigniew Buksiński wyjaśnił, że:

- Nadleśnictwo Augustów nie zgłaszało potrzeby oznakowania dwóch jesionów wyniosłych, którymi „opiekuje się”, bowiem znajdują się ona na terenach zarządzanych przez tą jednostkę;
- rozporządzenie w sprawie wzoru tablic ... „nie nakłada obowiązku i nie określa terminu wymiany tablic na aktualnie obowiązujące”;
- ... „Dotychczas użytki ekologiczne nie były w ogóle oznakowane i w takim stanie zostały przekazane Wójtowi Gminy Augustów, tj. z chwilą przekazania przez Podlaski Urząd Wojewódzki dokumentacji ewidencyjnej” (II półrocze 2010 r.).

(dowód: akta kontroli str. 136)

Ocena cząstkowa

NIK negatywnie ocenia legalność i skuteczność działań Gminy na rzecz ochrony lokalnych form ochrony przyrody. W Urzędzie nie podejmowano skutecznych działań w celu należytego utrzymania pomników przyrody i użytków ekologicznych. Ograniczono je do przeprowadzania dorywczych oględzin stanu drzew pomnikowych, bez udokumentowania dokonanych ustaleń oraz ich wykorzystania do zlecenia prac ochronnych, mimo widocznego pogarszania się stanu zdrowotnego dwóch drzew pomnikowych. Żadnego zainteresowania nie wykazywano utrzymaniem i ochroną dziesięciu użytków ekologicznych. Nie uporządkowano spraw dotyczących ochrony prawnej dwóch nieistniejących od 1996 r. i 2007 r. drzew pomnikowych. Całkowicie zaniedbano obowiązek oznakowania użytków ekologicznych (znakami informacyjnymi oraz określającymi wprowadzone zakazy) i prawidłowego oznakowania większości z ustanowionych pomników przyrody.

W ramach realizacji *Programu ochrony środowiska* prowadzono działania mające na celu popularyzację tematyki związanej z ochroną przyrody i zgodnie z wymaganą procedurą ustanowiono jeden pomnik przyrody.

²⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 446, ze zm.

²⁵ Dz. U. Nr 268, poz. 1665. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wzorów tablic”.

3. Legalność i gospodarność wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na działania związane z zachowaniem lokalnych form ochrony przyrody

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2015-2017 (I półrocze) z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska Gmina otrzymała z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku odpowiednio: 10,9 tys. zł, 13,1 tys. zł i 13,4 tys. zł, które zostały zaewidencjonowane w rozdziale 90019 (Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska). Otrzymane środki finansowe wykorzystano do:

- dofinansowanie wydatków dotyczących budowy domowych paneli solarnych;
- sfinansowania kosztów ustanowienia i oznakowania pomnika przyrody („Zygmunt August”), na co wydatkowano 1.600 zł, w tym 1.200 zł (w 2016 r.) i 400 zł (w I półroczu 2017 r.).
(dowód: akta kontroli str. 131)

Wydatki poniesione na ustanowienie i oznakowanie ww. pomnika przyrody przeznaczono na opłacenie kosztów wykonania ekspertyzy botanicznej (1.600 zł) oraz wykonania tabliczek informacyjnych (odpowiadających wzorowi określonego załącznikiem nr 2 do zarządzenia w sprawie wzoru tablic), a także tablicy z opisem drzewa. Zlecenia na wykonania powyższych prac i usług udzielono kierując się postanowieniami wewnętrznego regulaminu udzielania zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 Euro, stanowiącego załącznik do zarządzenia KK.120.1.2015 Wójta Gminy Augustów z dnia 19 stycznia 2015 r. w tej sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 95, 131-132 i 203-206)

3.2. W okresie objętym kontrolą nie planowano innych niż ww. wydatków na działania dotyczące lokalnych form ochrony przyrody, ponieważ w tym zakresie nie stwierdzono potrzeb. Na omawiane cele nie ubiegano się o pozyskanie środków ze źródeł zewnętrznych i ich nie otrzymano (w tym dotacji), ponieważ – jak wyjaśnił Wójt Gminy – nie otrzymano żadnych wniosków w sprawie zapewnienia środków na omawiane cele.

(dowód: akta kontroli str. 106-107 i 135-138)

Ocena cząstkowa

Z uwagi na nierozpoznanie potrzeb w zakresie utrzymania lokalnych form ochrony przyrody, Gmina nie planowała wydatków na utrzymanie i nadzór nad tymi obiektami. Wyjątkiem było sfinansowanie w I półroczu 2017 roku ustanowienia nowego pomnika przyrody.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu:

1. Ustalenia stanu pomników przyrody i użytków ekologicznych oraz niezbędnych potrzeb w celu zabezpieczenia tych form ochrony przyrody.
2. Uporządkowania spraw dotyczących statusu prawnego dwóch drzew, będących pomnikami przyrody, które zostały usunięte w 1996 r. i w 2007 r.
3. Prawidłowego oznakowania użytków ekologicznych i pomników przyrody, zgodnie z odpowiednio § 2 ust. 2 i 3 oraz § 3 rozporządzenia w sprawie wzorów tablic oraz art. 115 ust. 1 uoop i załącznikiem nr 3 do ww. rozporządzenia.
4. Przedstawiania Radzie Gminy okresowych raportów z wykonania zadań zawartych w gminnym planie ochrony środowiska, stosownie do postanowień art. 18 ust. 2 POŚ.
5. Przeprowadzania analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy, wymaganej art. 32 ust. 1 i 2 uopzp.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 26 września 2017 r.

Kontroler NIK
Henryk Dąbrowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

.....
podpis